

बी.व्होक व एम.व्होक.
अभ्यासक्रमांना मान्यता
देणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
उच्च व तंत्र शिक्षण विभाग
शासन आदेश क्रमांक: संकीर्ण-२०२२/प्र.क्र.१४६/मशि-४
मंत्रालय विस्तार भवन, मुंबई ४०० ०३२.
दिनांक : १३ जुलै, २०२३.

संदर्भ: कुलसचिव, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे यांचे पत्र संदर्भ
क्र.सीए/१०६०, दिनांक १९.०७.२०२२

शासन आदेश

केंद्र शासनाच्या मनुष्यबळ विकास मंत्रालयाने National Vocational Education Qualification Framework या नावाचा कौशल्य विकास कार्यक्रम २०११ मध्ये सुरु केलेला आहे. त्यानुसार केंद्र शासनाच्या वित्त विभागाने National Skill Qualification Framework ही योजना लागू केलेली आहे. त्याअनुषंगाने विद्यापीठ अनुदान आयोगाने उच्च शिक्षणावर आधारित दिनदयाळ उपाध्याय कौशल्य केंद्रामार्फत व्यवसाय अभ्यासक्रम व कम्युनिटी महाविद्यालयांना मान्यता देण्याची योजना लागू केलेली आहे. सदर योजनेनुसार १ वर्षीय पदविका, २ वर्षीय Advanced Diploma व ३ वर्षीय B.VOC पदवी बहाल केली जाणार आहे. त्या अनुषंगाने विद्यापीठ अनुदान आयोगाने Guidelines for introduction of Bachelor of Vocation (B.Voc) Programme in universities & colleges under the National Skills Qualifications Framework (NSQF) निर्गमित केलेले आहेत. सदर मार्गदर्शक तत्वातील पात्रतेनुसार संदर्भाधीन विद्यापीठाशी संलग्नित महाविद्यालयांनी दिनदयाळ उपाध्याय कौशल्य केंद्रामार्फत सुरु केलेल्या अभ्यासक्रमास मान्यता मिळणेबाबत विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडे अर्ज सादर केले होते. त्या महाविद्यालयांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने B.Voc. व M.Voc. अभ्यासक्रमास मंजूरी दिलेली आहे. तथापि, महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ मधील कलम १०९ नुसार या अभ्यासक्रमांना शासनाच्या मान्यतेची आवश्यकता आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ज्या उद्देशाने NSQF अंतर्गत बी.व्होक अभ्यासक्रम व कम्युनिटी कॉलेज मान्यता दिलेली आहे ते उद्देश साध्य होण्याच्या दृष्टीने त्यावर विद्यापीठाचे सनियंत्रण प्रस्थापित करण्यासाठी व सर्व विद्यापीठांमधील कार्यपद्धतीत एकसूत्रता आणण्यासाठी निकष व कार्यपद्धती सुनिश्चित करण्यासाठी संबंधित विद्यापीठांच्या प्र.कुलगुरुंची समिती गठीत करण्यात आली होती. सदर समितीच्या बैठकीमध्ये देण्यात आलेल्या सुचनांच्या अनुषंगाने संबंधित विद्यापीठांनी अद्यापपर्यंत शासन मान्यतेसाठी प्रलंबित असलेले प्रस्ताव शासन मान्यतेसाठी फेरसादर केले आहेत.

या योजनेंतर्गत राज्यातील विद्यार्थ्यांना प्राप्त होणारी संधी व त्यातून निर्माण होणारे रोजगारयुक्त कौशल्य आणि या अभ्यासक्रमांसाठी विद्यापीठ अनुदान आयोगाकडून मिळणारा निधी तसेच, अशा अभ्यासक्रमांमध्ये त्या-त्या शैक्षणिक वर्षात प्रवेशित असलेल्या विद्यार्थ्यांचे शैक्षणिक हित या सर्व बाबींचा सकारात्मक विचार करता, सदर अभ्यासक्रमांना विद्यापीठ अनुदान आयोगाने ज्या शैक्षणिक वर्षापासून मान्यता दिलेली आहे, त्या-त्या शैक्षणिक वर्षापासून आवश्यकतेनुसार पूर्वलक्षी प्रभावाने शासन मान्यता देण्यात येत आहे. त्यानुषंगाने सदर अपवादात्मक प्रकरणी महाराष्ट्र सार्वजनिक विद्यापीठ अधिनियम, २०१६ च्या कलम १०९ (४) (घ) मधील परंतुकानुसार प्राप्त अधिकारात सोबत जोडलेल्या विवरणपत्रातील त्या-त्या शैक्षणिक वर्षापासून सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे यांनी शिफारशीत केलेले बी.व्होक व एम.व्होक अभ्यासक्रमांचे प्रस्ताव विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या मान्यतेप्रमाणे आवश्यकतेनुसार पूर्वलक्षी प्रभावाने सुरु करण्यास कायम विनाअनुदान तत्वावर मान्यता देण्यात येत आहे.

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या बी.व्होक व एम.व्होक अभ्यासक्रमांना मान्यता देणेबाबत			अभ्यासक्रम सुरु केल्याचे वर्ष
अ.क्र.	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	बी.व्होक./एम.व्होक अभ्यासक्रम	
सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे			
१.	प्रोग्रेसीव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), पुणे – ४११ ००५.	B.Voc. १) Animator (3D Animation and VFX) २) B.Voc. – Landscaping, Gardening and Urban Farming	२०१९-२०
२.	महात्मा गांधी विद्यामंदिर संचलित कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, हरसुल, ता. त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक – ४२२ २०४.	Certificate १) Certificate Course in Computer MS Office २) Certificate Course in Tally	२०१९-२०
३.	महात्मा गांधी विद्यामंदिर संचलित कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, हरसुल, ता. त्र्यंबकेश्वर, जि. नाशिक – ४२२ २०४.	Certificate १) MODI Script २) Communication Skill in English	२०२०-२१

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या बी.व्होक व एम.व्होक अभ्यासक्रमांना मान्यता देणेबाबत			अभ्यासक्रम सुरु केल्याचे वर्ष
अ.क्र.	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	बी.व्होक./एम.व्होक अभ्यासक्रम	
		३) Tourism and Hospitality/ Travel & Hospitality <u>Diploma</u> १) Beauty and Wellness २) IT/ITES/GIS & Remote Sensing ३) Automobile/ Two-Wheeler Technology ४) Agriculture/ Fruit Vegetable Plantation Technology ५) Agriculture/ Horticulture Technology.	
४.	नाशिक शिक्षण प्रसारक मंडळाचे कै. बिंदू रामराव देशमुख कला व वाणिज्य महिला महाविद्यालय, नाशिक रोड, नाशिक - ४२२ १०१.	<u>Certificate</u> १) Banking and Financial Service/ Account Assistant Using Tally २) Banking and Financial Service/ Goods and Service Tax (GST) Account Assistant ३) Beauty and Wellness/ Beauty Therapist Assistant	२०२०-२१
५.	डॉ. डी. वाय. पाटील युनिटेक सोसायटीचे डॉ. डी. वाय. पाटील कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, पिंपरी, पुणे - ४११ ०१८.	<u>B.Voc.</u> १) Media and Entertainment २) Green Jobs/Renewable Energy <u>Certificate</u>	२०२०-२१

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या बी.व्होक व एम.व्होक अभ्यासक्रमांना मान्यता देणेबाबत			अभ्यासक्रम सुरु केल्याचे वर्ष
अ.क्र.	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	बी.व्होक./एम.व्होक अभ्यासक्रम	
		१) Beauty and Wellness/ Herbal Cosmetics २) Instrumentation/ Instrumental Techniques in Chemistry ३) Life Science/ Waste Water Treatment ४) Agriculture/ Apiculture	
६.	जयहिंद सिंधू एज्युकेशन ट्रस्टचे मंघनमल उधाराम वाणिज्य महाविद्यालय जमतानी कॉर्नर, जिजामाता हॉस्पिटलसमोर, पिंपरी, पुणे - ४११ ०१७.	B.Voc. १) Retail Management	२०२०-२१
७.	भास्कर पांडुरंग हिवाळे एज्युकेशन सोसायटीचे सेंटर फॉर स्टडीज इन रुरल डेव्हलपमेंट-इन्स्टिटयुट ऑफ सोशल वर्क अँड रिसर्च स्टेशन रोड, अहमदनगर	B.Voc. १) Journalism and Mass Communication	२०२०-२१
८.	महात्मा गांधी विद्यामंदिर संचलित कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, सुरगाणा, ता. सुरगाणा, जि. नाशिक	Diploma १) Banking and Financial Service २) Chemical and Petrochemicals/ Analytical Chemistry Techniques for Pharmaceuticals	२०२०-२१

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या बी.व्होक व एम.व्होक अभ्यासक्रमांना मान्यता देणेबाबत			अभ्यासक्रम सुरु केल्याचे वर्ष
अ.क्र.	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	बी.व्होक./एम.व्होक अभ्यासक्रम	
		३) Healthcare/ Clinical Science and Medical Lab Technology Certificate १) Textiles and Handlooms/ Dress Designing and Tailoring	
९.	मराठा विद्या प्रसारक समाजाचे के. आर. टी. कला, बी.एच. वाणिज्य व ए. एम. विज्ञान महाविद्यालय, गंगापूर रोड, शिवाजीनगर, नाशिक – ४२२ ००२.	M.Voc. १) Printing Technology २) Interior Design	२०२०-२१
१०.	प्रोग्रेसीव्ह एज्युकेशन सोसायटीचे मॉडर्न कला, विज्ञान आणि वाणिज्य महाविद्यालय (स्वायत्त), शिवाजीनगर, पुणे – ४११ ००५.	M.Voc. १) Fashion Technology and Apparel Designing	२०१९-२०
११.	अनेकान्त एज्युकेशन सोसायटीचे तुळजाराम चतुरचंद कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, बारामती, ता. बारामती, जि. पुणे.	M.Voc. १) Food Processing Technology २) Media Studies	२०१९-२०
१२.	महात्मा गांधी विद्यामंदिरचे लोकनेते व्यंकटराव हिरे कला, विज्ञान व वाणिज्य महाविद्यालय, कन्नमवार पुलाजवळ, मुंबई आग्रा रोड, पंचवटी, नाशिक	M.Voc. १) Automobile Technology २) Retail Management	२०१९-२०

विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मान्यता दिलेल्या बी.व्होक व एम.व्होक अभ्यासक्रमांना मान्यता देणेबाबत			अभ्यासक्रम सुरु केल्याचे वर्ष
अ.क्र.	संस्था/महाविद्यालयाचे नाव	बी.व्होक./एम.व्होक अभ्यासक्रम	
१३.	पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे प्रा. रामकृष्ण मोरे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, आकुर्डी, पुणे - ४११ ०४४.	M.Voc. १) Software Development	२०२०-२१
१४.	पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे बाबुरावजी घोलप महाविद्यालय, सांगवी, पुणे - ४११ ०२७.	M.Voc. १) Fashion Technology २) Software Development and Management	२०२०-२१
१५.	पुणे जिल्हा शिक्षण मंडळाचे वाघीरे कला, वाणिज्य व विज्ञान महाविद्यालय, सासवड, ता. पुरंदर, जि. पुणे - ४१२ ३०१.	M.Voc. १) Food Technology and Retail Management	२०२०-२१

अटी व शर्ती:-

- सदर अभ्यासक्रम मंजूर करण्यात आलेल्या महाविद्यालयांना राज्य शासनाकडून भविष्यात कोणतेही अनुदान अनुज्ञेय असणार नाही. त्या अनुषंगाने संबंधित महाविद्यालयांनी संबंधित विभागीय सहसंचालक, उच्च शिक्षण यांचेकडे ते भविष्यात कोणत्याही परिस्थितीत अनुदानाची मागणी करणार नाहीत, असे विनाअट हमीपत्र रु. १००/- च्या नॉन ज्युडीशियल स्टॅंप पेपरवर सादर करावे.
- विद्यापीठाने विहित केलेल्या निकषानुसार व विद्यापीठ अनुदान आयोगाने विहित केलेल्या शैक्षणिक पात्रतेनुसार महाविद्यालयाने अध्यापक / कर्मचारी वर्ग नेमणे आवश्यक असून, मान्य अभ्यासक्रमाच्या अनुषंगाने सर्व आवश्यक पायाभूत सोयी उपलब्ध कराव्यात व त्याची खात्री संबंधित विद्यापीठांनी करावी.

३. महाविद्यालयाने विद्यापीठ अनुदान आयोगाने मंजूर केलेल्या प्रवेश क्षमतेपेक्षा जास्त प्रवेश देऊ नयेत.

४. अभ्यासक्रम मंजूर करण्यात आलेल्या महाविद्यालयांनी विद्यापीठ अनुदान आयोगाच्या (ऑफिलिएशन ऑफ कॉलेजेस बाय युनिव्हर्सिटीज) रेग्युलेशन २००९ नुसार संलग्नीकरण देण्याबाबत विहित केलेल्या निकषांची पूर्तता केली असल्याचे विद्यापीठ व सहसंचालकांनी खातरजमा करावी.

५. भविष्यात विद्यापीठ अनुदान आयोगाची आर्थिक मदत बंद झाल्यानंतर राज्य शासन या अभ्यासक्रमाचे कोणतेही आर्थिक दायित्व स्विकारणार नाही.

सदर शासन आदेश महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आले असून त्याचा संकेतांक क्र. २०२३०७१३१५४०३०२८०८ असा आहे. सदर शासन आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

(अशोक शं. मांडे)

उप सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

- १) संचालक, उच्च शिक्षण, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
- २) विभागीय सहसंचालक, पुणे विभाग, पुणे.
- ३) कुलसचिव, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे.
- ४) संबंधित महाविद्यालये (विद्यापीठामार्फत)
- ५) निवडनस्ती (मशि-४)